

Detroit, Michigan USA

PALIKIMAS

MIKO (MASIO) DETROITIECIO

TSR LIETUVAI

MOTERŲ BALSAS

(THE WOMEN'S VOICE)

Pirmasis lietuvių darbininkių mėnesinis žurnalas.

Lietuvių Moterų Progresyvio Susivienijimo organas.

Metai I.

1916 m. Spalio - October mėn.

No. I

PRADĖDAMOS DARBA.

Leidžiame "Moterų Balso" N 1. Teisybę pasakius, tai jau būtų N 2: pirmasis išėjo iš Škotijos; bet mums Škotijos draugės užleido savo laikraščio vardą.

Amerikos lietuvių istorijoje tai bus pirmutinis moterų reikalams pavestas laikraštis. Jo tikslas yra—budinti ir judinti dar tebesnaudžiančias mūsų sesutes—merginas, moteris ir motinas. Jų didelė džiūma yra Amerikoje, kaip ir Britanijoje, darbininkės arba darbininkų pačios ir dukters, ir joms mes skiriame savo laikraštį. Darbininkės jį ir leidžia.

Matome, kaip gyvenimo našta kas sykis vis sunkesnė darosi, kaip mus iš visų pusių spaudžia ir išnaudoja. Kad atsispyrus prieš savo skriaudėjus, kad padarius sau geresnį ir laimingesnį gyvenimą, mes turime pirmiausia suprasti savo reikalus ir išmokti kovoti dėl jų. Dėlto reikia kelti iš miego ir kviešti į organizaciją netik vyrus, bet ir moteris, nes šiandien jau ir moteris taip-pat svarbią rolę lošia gyvenime, kaip ir vyras.

Tuo tikslu Lietuvių Moterų Progresyvis Susivienijimas ir leidžia "Moterų Balsą".

Per šimtus metų moteris, išbuvusi vergė, dar ir dabar toli nuo savo draugo vyro atsilikusi. Buvusi visą savo gyvenimą vergė, ji ir gimdė tikrai vergus; ir tankiai daugelis jų ne padeda, o da nori pakenkti savo vyrui darbą dėl darbininkų klesos išsiliuosavimo. Didžiama moterų dar susirūpinusios tik parėdais ir įvairiais blizgučiais. Mūsų pareiga jas vesti prie augštesnio tikslo.

"Moterų Balsas" stengsis naikinti visą piktą, kuris tik slėgia moteris darbininkes ir jas tamsybėje laiko. Jis kovos su moterų darbininkių iš-

naudotojais, kovos dėl moterų lygių politikos teisių ir su moteris pavergimu šeimynoje. Bet kartu jįsai nesigailės ir tų moterų bei merginų, kurios vien tuštybes gainiojasi.

Kuo mes skiriamės nuo kitų moterų, kurios taip-pat lygių teisių sau su vyrais reikalauja? Į tai atsakysime Britanijos "Moterų Balso" žodžiais:

"Turtingosios moters reikalauja vien lygių teisių su vyrais. Joms to pakanka, nes tuomet jos įgis lygų su vyrais turtą, lygų mokslą ir lygią laisvę. Darbininkėms to negali pakakti, nes lygios su vyrais teisės tai reiškia mums pirmiausia lygų neturtą ir išnaudojimą. Mes turime kovoti kartu su vyrais dėl visiško to išnaudojimo pašalinimo. Tuomet tikrai—socializmo tvarkoje—galės pražydyti tikra laisvė ir meilė; tuomet ir vaikai bus ne našta tėvams, o laimė".

Paziūrėkite, kaip ir Amerikoje tos buržuazinės sufragistės stoji už karą su Meksika, kaip jos pritaria ginklavimuisi ir militarizmo augimui.

Mes skyrium pradedame leisti savo laikraštį ne tam, kad atsiskyrus nuo vyrų darbininkų, o kad greičiau galėtume juos pavyti, nes toli užpakalyje jie mus paliko. Visur, kur tik galėdamos, mes ir dabar kartu su jais eisime, kartu kovosime; bet ypatingai rūpintis tamsesniųjų, labiau atsilikusiųjų mūsų sesučių švietimu ir traukimu prie bendro darbo, bendros kovos, o tai gali geriausia atlikti atskiras moterų darbininkių laikraštis.

Mes rūpintis, kad darbininkės suprastų organizacijos svarbumą, nes be jos nėkuomet nesusilauks šviesesnės ateities. Supratusi gi savo

reikalus, darbininkė nebesiduos taip lengvai išnaudoti arba gyvą laidoti. Neorganizuotą ir bailià moterį šių dienų kapitalizmas mina po kojų, bauriausia teršia ją ir paskui iš jos tyčiojasi.

Be to, mes aiškėsime tuos reikalus, su kuriais savo gyvenime kasdien susiduria moteris darbininkė. Be tų skyrių, kurie pas mus jau dabar yra, toliau mes įvesime sveikatos skyrių—daktarė J. Baltrušaitienė pasizadėjo jį vesti, rašysime apie vaikų auklėjimą, butinai pasistengsime įvesti vaikų skyrių.

Žodžiu, mes stengsimės, kad "Moterų Balsas" būtų laukiamas svečias kiekvienos lietuviškos darbininkės bute. Bet kad galėtume mes tai atsiekti, turi visos draugės ir užjaučiantieji mūsų darbą draugai visa daryti, kad jo turinį kuolaibiausia pagerinus, kad jį kuolaibiausia išplatinus ir kad ištekliaus pakankamai suradus.

Mes tikmės, kad įvairios pažangiųjų moterų darbininkių draugijos, išgirdusios mūsų balsą ir pamačiusios mūsų darbą, ateis mums į talką, kaip atėjo Brooklyn, Newarko draugijos. Tikimės, kad jos taip-pat pasirinks mūsų laikraštį savo organu, parupjį jam skelbimų, stengsis jį praplatinti. Pasirupinkite tuo neatidėliodamos!

Stengkitės, draugės, "Moterų Balsą" praplatinti, kiek galint, daugiau! Pasiųskite jį savo draugėms! Kad-ir viena, antra jų da nieko neskaityt ir neprotuoja, gal kuris straipsnis jas sužadins, ir, laikui bėgant gal jos stos į mūsų eiles. Pasistengkite, kad įsikurus "Moterų Balsui", Liet. Mot. Progr. Susiv. narių skaičius greitu laiku dvigubai padidėtų, ir tuomi labiausia sustiprinsimė "Moterų Balsą".

Esame nepratusios prie šio darbo. Išpradžių gal bus daug visokių trukumų. Taigi mes meldžiame visų, kam paklius į rankas šis numeris, parašyti laiškelį į "Moterų Balsą" ir pasakyti apie jį savo nuomonę, nurodyti visus trukumus. Nevien moterų, bet ir vyrų darbininkų nuomonę mes norėtume išgirsti, nes moterų darbininkių reikalai privalo visiems rūpėti. **K. Petrikienė.**

F. M. B-lis iš Brooklyn mums rašo, kad mes velnius gaudyti užsimanusios. Girdi, puodas, lova, lopšys—tai mūsų darbas, o ne laikraščio leidimas. "Kur gi rasite tokį nesusipratusį vyrą, kad duotų moteriai valià, o pats būtų nevalioje",—rašo jis. Taigi, vyreliai, apsaugokit, kad nepakliutumėt į moterų nevalià!

SVEIKINU

Kaip nudžiunga kalinys, paleistas ant liuosybės, ar verkiantis kudikis, motiną pamatęs, taip nudžiugo mano širdis, kada išgirdau naujieną apie gimimą garbingo "kudikio"—"Moterų Balsas". Išpuolė laikraštis iš mano rankų, ir aš sėdėjau sumišusi, lyg giliam, giliam maloniam sapne. Mano širdis plakė, tarsi būtų malonus jaunikaitis man į akis pažiūrėjęs. O mintis skrido tai į praetį, tai į ateitį, tai vėl pynėsi su dabartine darbininkų krauju sutepta "civilizacija".

Aš sėdžiu susimąščius. Jie visi į mane žiuri ir tyčiojasi, net niekina... Mano dvasia skrenda toli, toli, kur kalnai su pakalnėmis sulyginta, kur karalių sostai sutrupėjo, kanuolės muzėjų pastatytos, kalėjimai senosios reikšmės nebeteiko ir mokyklų daržuose puikios gėlės žydi, kur pilnas šviesus mėnulis bučiuoja, kur rojaus ramybe vėjelis dvelkia. Mano mintis blaškosi, lyg jaunas medelis, audros ištiktas. Aš jų nebesuvaikau, nebepaseku, nebesurišu į **garmoniją**.

O jie vis į mane žiuri—tyčiojasi, net niekina!..

Aš pasiėmiau laikraštį ir atsidusau.

Saulės šypsa perlėkė per mano mintį. Dabar jūs nebesityčiokit, tik laukit,—turėkit kantrybės! Šiandien brangi man diena, brangi valanda ir minuta,—palikit mane ramybėj!

* * * *

Brangus kudiki, "Moterų Balse", sveikinu tave, tavo gimimo dienoje ir linkiu tau greito augimo, skaitaus veido ir ilgo amžiaus. Tegul tavo veidas švies, kaip gegužės saulelė ir gaisvės suvargusių gėlelių širdis. Tegul tavo saulės spinduliai įeis per mažą surukusį langelį ir apšvies grintelę kiekvienos lietuviškos moteris darbininkės!

Brangus kudiki, tu buk skaitus, kaip angelas, ir didis, kaip galiunas! Atnešk naujos dvasios moterei darbininkei, uždek jos širdį naujos idėjos meilė ir atidengk jos akyse naują pasaulį! Atgaivink jos sielą ir vasaros vėjelio šlamėsiu išreikšk jai pilnybėj motinos meilę! Parodyk tuos per visą pasaulį tekančius krauju upelius, kuriuos praliejo motinų sunys,—lai motina, pilna gyvybės, paskendusi savo kudikių meilėje, pargaus tulzies kartybių ir supras kančias tų motinų, kurių sunys karėje žuvo, lai supras ir prakeiks brožudingus karus, lai tos dvasios ir savo vaikams įkvėps!

Tu, kaip jaunikaitis, meiliai šypsodamasis pamerk mūsų mergelei ir pašnabzdėk jai į ausį: tavo gražios svajonės, tavo aukso obuolys, tavo meilė sunyks, pavirs į dulkes ir tu raudosi, kaip raudoja našlaitės, kurių mylimuosius aukso valdonai nuzudė. Tu raudosi, kaip raudoja moters, kurių vyrai, sunkiai dirbdami ir pusbadžiu misedami, neteko kantrybės ir girtuokliauja. Tu verksti, kaip verkia motinos, žiurėdamos į apdriskusius ir badaujančius savo kūdikius. Tu gersi gyvenimo kartybių tulžį, kaip geria moters, kurių vyrus ar sunus sugražino joms iš karo lauko ar iš kapitalistų dirbtuvių be kojų, be rankų...

Brangus kūdiki, "Moterų Balse", tu augk, tekėk, kaip saulelė išsklaidyk tamsybės rukus ir pa-

rodyk moterims darbininkėms, kur yra tų visų skausmų ir kančių priežastis. Pasakyk tu joms, kas jų ašaras išspaudžia. Lai tavo balsas skambės, kaip aukso varpelis, šauks darbininkes į vienybę ir parodys joms kelią į šviesesnę ateitį, kur motina iki mirties džiaugsis savo brangių kūdikiu, kur nebešvies padangės karo gaisrai ir nesilies nekaltas darbininkų kraujas, kur žmonės kanuolių ir ginklų dirbtuvėse gamįs maistą ir kitus gyvenimui reikalingus daiktus, kur žmonių gyvybė bus apsaugota, rytojus užtikrintas ir nestovės darbininkams prieš akis bado šmėkla.

Šviesk, kaip šviesioji gegužės saulelė!

Sveikinu tave, brangus kūdiki!

Chicago, Ill.

K. S. Lietuvaitė.

Ant rankų jos pančiai uždėti

Ant rankų jos sunkūs pančiai uždėti,
Ir rubas nuplėštas nuo kuno.—
Per amžius taip sunkiai turi kentėti
Prispausta vergijos siaubuno.

Užtai, kad ji mūsų širdies esybė,
Duktė bei žmona mylimoji,
Užtai, kad ji mūsų sielos grožybė,
Ar motina mūsų brangioji!

Belaisvė, beteisė, kenčia varguose
Skaisti moteriškė gražuolė,
Tarp siaučiančių marių žuna bangose,
Šimtai į gelmes jų įpuolė.

Užtai, kad ji mūsų širdies esybė,
Duktė bei žmona mylimoji,
Užtai, kad ji mūsų sielos grožybė,
Ar motina mūsų brangioji!

Merkynės Vaidyla.

"Moterų Balsui" gimstant

Tamsybėj ir prietaruos tu išauklėta,
Per tukstančius metų vergė vien buvai,
Ašaromis prausta, panieka penėta,
Tu jam atsidavusi vien tarnavai.—

Ir tau jau, sesute, šviesos spindulėlis
Pradėjo žibėti iš rukų tamsių,
Jau traukias supykęs juodasis šešėlis,
Atskleisdamas glėbį skaisčių spindulių.

Nuo mokslo, šviesos buvai tu atskirta,
Per gimdymo slenkstį žengt negalėjai.
Daug kartų likai apleista, apvilta,
Panieką nešei ir vargą kentėjai....

Lai tasai mažutis šviesos kritulėlis
Atranda grintelėj, kiekvieną apleistą,
Lai nyksta tas prietarų juodas šešėlis
Ir stiprina moteries dvasią suspaustą!

Senas Vincas.

SAVYTARPYJE

Motiejus Kulšis, rudais uostais, praplikusiu pakaušiu, tvirtas, pusamžis žmogus, trijų dešimtinių žemės ukininkas, vienos kumelės, dviejų karvių melžiamų ir telyčios šeimnininkas. Pavalgęs riebiai pusryčiams vėdarų, tebesėdėdamas užstalėj, pypkę užsikurė.

Jo žmona, trejetos vaikų motina, penkių vištų, dviejų paršelių, virtuvės, indų, pečiaus kačergos šeimnininkė, baltai raudona juodbruvė, butų labai graži, tik viena akis primerkta. Valydama indus nuo stalo meiliai vyrui kalbėjo:

—Motiejėli! pakinkyk kumelę į roges,—noriu nuvažiuoti pas mamą. Šią naktį truputį prisnigo...

papieviais nušliaušiu... Kumelę gaidykste pašėriau ir pagirdžiau... Karvėms ryte pašaro pamečiau, paršelius paliubiau...

Motiejus tyli, Motiejienė tęsia:

—Antano Barbikės paprašiau,—atbėgs vaikus padaboti... pietus jums paliksiu, o pavakariais anksti sugrįšiu.

Jonelis, išgirdęs motinos kalbą, ėmė šokinėti, kabinėtis.

—Ir aš važiuosiu pas bobutėlę, važiuosiu... Mama! veškis mane! Tėte! kinkyk kumelę, gijetai kinkyk!

—Šiandien ne šalta—pažvelgusi pro langą,

mama Joneliui tarė,—surask vilnoniukus autelius, —apausiu kojeles; tėtė netruks kumelę pakinkyt.

—Neduosiu, nekinkysiu, neleisiu!—kaip kirviu nukirto Motiejus.

—Na! bene aš čia ilgai sugaišiu?—nustebo pati—bene kumelei kokia sunkenybė?—apkabinusi vyro galvą kalbėjo.—Leisk, leisk, Motiejėli! Pakinkyk! O nenori, tai aš pati pasikinkysiu...

—Pasiskerdei jau paršeli—prabilo vyras,—parupo jau lašinių puspaltį nuvilkti motinai? Džiaukis pati turinti kąsnį pakąsti, ne į šalis dalyti, mėtyti...

—Kokia čia į šalis? Juk mama per vasarą mums dirba. Aš nė prie darbo buč negalėjusi iš-eiti, kad ne mama... Savo paršeli turėjo parduo-ti, neturėjo laiko šerti, žolės rinkti per mūsų dar-bus...

—Kas jusų darbas!—duona tik ēsti, pamatus krēsti...

—Kas gi tuos darbus nudirbo? Kad buvo darbai, tuomet mamate gera, vaikus padaboja ir užmokesnio neprašo. Vasarą vis mamai žadėjau, paskerdusi meitėlį, bent kiek skerstuvių... atmini-mo, ne vežimo... dabar tos dešros galelio, vėdarė-lio tau gaila...

—Tu papratusi dalyti, viską prizadėti, bet aš nieko nežadėjau ir neduosiu...

—Žinokis, neduodi kumelės—tiek ir to: mo-kėsiu aš ir pėsčia kąsnelį nunešti... skerstuvių...

—Pamėgink! galvą perskelčiau... arba mėšą užrakjisiu... neleisiu... ryšiais valkioti neduosiu...

—Tėtė! eik kinkyti kumelės—Jonelis kabinė-jasi—aš noju pas bobutėlę... tėtė, paskubėk!..

—Gulti, paršeli!—piktai pastumė vaiką.

ŽEMAITĖ. Tai ne tik garsi lietuvių rašytoja, o taip-pat karšta visų skriaudžiamųjų ir išnaudojamųjų užtarėja, kovotoja su tamsybe ir moterų vergija. Tai gyvas mums pavyzdys, ką gali atsiekti prasta, bemokslė sodietė.

—Užrakįsiu... neduosiu...—atkartojo pati.— Bene tavo nagai peršėjo po dilgynes, po žoles?... bene tu pasirupinai kuomet jovalo patiekti ar išvirti?...—jau per ašaras pati kalbėjo,—bene tu nupeñėjai? Del tavęs meitelis penimas butų badu padvėšęs... nē viedrelio gatavo jovalo niekuomet neįpylei... bene tavo vieno mėsa?

—Mano meitėlis, mano penas, mano grūdai, mano mėsa... Tu be mano žinios nē kąsnio, nē aguonos grudo niekam neturi valios... neduosiu! neleisiu!—daužės kumščia į stalą ir išėjo, durimis trenkęs.

—Kas čia pasidarė, ko taip užsispyrė?—indus mazgodama, Motiejienė galvojo,—šykštus, tai visuomet šykštus, bet prie reikalo galima perkalbėti... Mano, kad aš kažiki-kiek noriu nuvesti... Neparodžiau kiek įsirišau... no tiek ir pėsčiai nebus sunku... “Užrakįsiu... nē aguonos grudo neturi valios”,—suskambėjo jai galvoje vyro žodžiai, apmaudas pakilo, širdis užkaito.—Ot ir nuėšiu, ot ir parodysiu valią... Pamatysiu, kaip tu skelsi man galvą... Kad tu nesulauktum neleisti!

Nusimazgojusi, apsivaliusi, susirado nagines, taisėsi įmerkti, bet pačiupinėjo—minkštos; tuoj atsisėdusi avėsi kojas, dumodama:

—Kad taip, tai taip!... Kad tik Barbikė atėtų,—tuoj lėksiū... iki vakaro suspėsiu pareiti...

Jonelis, privilkęs į aslą kruvą autų ir naginių, traukė motinai už skverno:

—Mamyte, apauk man kojeles... noju pas bobutėlę... apauk!..

—Busi namie, Joneli! pėsčias nenuėisi,—dar mažas... kaip užaugsi didelis...

—Kam pėsčias? Širmukė gijeita... aš botagą pasiimsiu pliaukšt! pliaukšt!—šokinėjo—bobutėlė pamatys, kaip aš moku...

Motiejienei stojosi akyse, kaip nuėjus pėsčiai nuo mamos ir brolienės tuoj išgirs:

—Kodel pėsčia? kame kumelė? ar Motiejus nedavė? Taip, nedavė kumelės, neleido,—pasakyti? Brolienei to ir bereikia... Ji visus vyrus “aspotais” vadina, liepia boboms kovoti, po vyro kumščia nepasiduoti... Ne, skųstis nenoriu... Kas iš šalies ką ant jo pasako, nors į žemę lisk! O pačiai skųstis—niekados!.. Pameluoti—Motiejus išvažiavęs?... Vėl kur, ko, ką su vaikais palikai, kaip su gyvuliais?—pasipils klausymai, tai vėl melus sumanyk... Et! neverta per viršų eiti... Jis ant ginčo gali dar pasigines ryšelį atimti... O ne Dieve duok, pasitaikintų kam iš šalies pamatyti,—visa istorija iškiltų... Nē Barbikė neatina, o prizadėjo... Bala jos nematė!..

Pasistačiusi ratelį, atsisėdo verpti. Tuoj įšoko į vidų Antanienė, viso sodžiaus žinoma plepė, kampininkė, kuri mokėjo negimusį pakrikštyti, nemirusį palaidoti. Įbėgusi:

—Netaisais dar važiuoti?... Vyras neduoda kumelės?—pirmas žodis—Barbikė negalėjo atbėgti išleisti? Triubelio šjryt meitėlį paskerdė—Barbikėi liepė žarnas valyti, skerstytių žadėjo...—vienu trukių Antanienė tratėjo. Žinoma, kiekno pastogėj tupi, to ir klausyti turi... O Triubeliene visi žino, kas do paukštis: jai tik dirbk ir dirbk, o užmokesnį tankiai šuva ant uodegos nuėša...

Motiejienei nebemanoti išeiti. Barbikė neturi laiko jos išleisti, o Antanienės nē už kokius pinigų nepaliktu su vaikais: kažiki-kiek priplepėtų Motiejui, o jau po sodžių nebutų daiktų išnešiotų...

—Šiandien nesirengiu važiuoti: sniego dar mažai,—pertraukė Antanienė,—žemėvilku kumelėi sunku.

—Papieviais, pamiškiu lengviausiai nušliauztum. Ir Jonienė, mačiau, rogėmis į miestelį nulėkė; pas Mortą, mat, piršliai žadėjo buti; motinai parupo, kuo priimti,—nulėkė šio-to pasipirkti... Nors namie ir su duonele trumpai, bet piršliams reikia pasirodyti... Petras, mačiau, su Motiejum diendaržyje šnekasi, kumelės dar nekinkęs. Taisykis!.. Mazieji vaikai tebemiega, nesigirdi, pietums paliksi vėdarėlį, vaikams pieno...

—Sakiau, šiandien nevažiuosiu—Motiejienė, keldamos nuo ratelio, tarė. Paėmusi iš po pečiaus vėdaro galą, Antanienėi duodama taria:

—Paragauk mano vėdaro ir bėk namo: paskerdė meitėlį, tai bus darbo Barbikei ir pačiai..

—Ačiu, ačiu! Po teisybei, reikia man bėgti... Maniau čia vaikus padaboti, o nereikia—kuo begeriau, manęs ten belaukia.

Susiglemžusi vėdarą, išbėgo. Žemaitė.

(Galas kitam numeryje)

KĄ DIEVAS SURIŠO

—Tu man valkiosiesi į tuos susirinkimus! Tu man neši ten pinigų! Aš tau parodysiu!—Šaukė, paraudusi iš piktumo, pati ant savo vyro.

Tai buvo stora, kaip statinė, boba, žvilgančia nuo taukų bliuze apsvilkus, susivėlusiais plaukais. Ant kaklo mataškavo škaplierių pundas.

—Geriau duok valgyt, o nerėkauk nesavo balsu—pasakė, sunkiai sėzdamas pas stalą, jau pagyvenęs vyras susimąščiusiu veidu, augšta kakta, prastais darbininko drabužiais apsvilkęs.

—Kur dirbi, ten ir eik!—atkiro jam pati:—Lauksiu aš tavęs iki išnaktų su vakariene!... Dievulėli mano, už ką man tokį kryželį uždėjai? Kaip pradėjo pas tuos šėtonus eiti, tai vis ten ir ten. Nė jam pačios reikia, nė vaikų. Namie nė valandėlės nepasėdi.

Ji pradėjo verkti, bet tai nebedarė jį jokio įspudžio. Jis tik norėjo, kad greičiau pavalgyt gautų ir eit gult, kad nereikėtų ilgiau klausytis jos poterių. Nusibodo jau jie jam, ligi gyvos mėsos įsigrauzė. Neiškęzdamas jis pasakė:

—Namie sėdėt ir tavo poterių klausyt! Gana jau aš jų prisiklausiau. O kur daugiau, ar į karčiamą eiti? Tau butų geriau, kad aš, girtas parėjęs, pradėčiau tave už plaukų tasyt?

—Aš tau patąsyčiau!—atšovė ji, jau nustoju si verkti:—Žinai, kad geriau butų, jei į karčiamą eitum, o ne pas tuos šėtono išperas... Visą mano gyvenimą užtručijai—ir vėl pradėjo verkt.

—Vakarienės duok nežliumbus! Ar ilgai aš lauksiu? Žinai, kad ryto turiu anksti į darbą eiti.

Ji nesiskubino. Apkulė pradėjusį verkti mažą vaiką. Ėmė indus blaškyti. Jis žiūrėjo į ją liudnėmis akimis, bet nieko nesakė. Tik da labiau susispaudė jo lupos. Išsitraukė iš kišeniaus laikraštį ir pradėjo skaityt. Pamačiusi tai, ji, kaip tigrė, prie jo šoko:

—Ir vėl tu tų blėkų parsinešei! Tuoj į pečių įmesiu!

Jis atstumė ją viena ranka nuo savęs ir vos susiturėdamas, drebančiu balsu pasakė:

—Atsitrauk! Ką tau kliuva, kad aš skaitau? Geriau ir pati paimtum šį-tą pasiskaityt, o ne laktystum vis liežuvį iškišus nuo vienos bobos pas kitą ir nemaltum per dienų dienas. Tada, galbut, ir pati šį-tą suprastum, ir aplink save geriau apsižiūrėtum, ir vaikus geriau aprupintum. O dabar žiurėk, kaip viskas apskretę,—net biauuru į rankas paimti.

—Tu mano darbų nenudirbsi,—rankas įsirėmusi, pasakė ji:—Koks ponas pasidarė! Lietuvoj jam nieko nereikėjo, o dabar jau viskas negerai. Tai pats geriau pasidaryk! O aš tavo blėkų neskaičiau ir neskaitysiu. Užaugau neskaičiusi—ir dabar man to nereikia. Dėkui Dievui, kad aš iš savo knygos pažnytėlėj paskaitau. O tu man tos šėtono sėklos į namus neneši. Pats prapuldei savo dušėlę ir kitų nori prapuldyt. Tuoj iš namų man išruksi!

—Kalbėk tu su tokia velnio bobute! Ir kasdien tokie pamokslai!.. Tai ar tu nė to neišma-

nai, kad, jei aš skaitau darbininkų laikraštį, priklausu draugijai, tai ir tu turi iš to naudos?—įtikinamu balsu pradėjo jis kalbėti.

—Gera man nauda, kad tu kur buvęs, kur nebuvęs, vis ten bėgi, vis kiši ir kiši ten pinigus. Geriau Dievui ant garbės apverstum, o ne tiems šėtonams.

—Kas su tavim pasidarė? Seniau tarytum, kaip žmogus, buvai: ir pasikalbėt su tavim galėjai ir ką, o dabar vis piestu šoki. Turbut, nuo to laiko, kaip pas kunigėlį pradėjai lankytis. Ar ne jis tave primokino?

—Tai žinai, kad jis gali daugiau ko pamokinti, negu tie tavo "cicilikai"! Atsivesi da tu čia man kokį—tuoj šluotą paimsiu.

—O jei aš tau šluotą paimsiu—ką tu tada pasakysi?

Ji vėl ant jo šokė:

—Imk, imk! tuojau imk! Aš tavęs nesibijau. Še tau špygą į panosę!.. Tai jau susiuosteį su kokia "pana"? Žinau, tau dabar jau nė šliubo nereikia, nė vaikų. Kaip šuo, susibėgair ir gerai. Šiandien vieną, ryto kitą. Toks jūsų mokslas...

To jis jau pakelt nebegalėjo. Susispaudė jo kumščios. Jis pabalo ir, vos susilaikydamas, prakošė per suspaustus dantis:

—Tylėk! Ar tu neužiščiau psi?

—O ką, ar ne teisybę sakau? Žiurėk, ir tas pabėgo nuo pačios, ir tas. Svetimas pačias vilioja... Teisybę kunigėlis sako...

—Nenoroms bėgsi nuo tokio sutvėrimo.

—Tai bėk, bėk! greičiau bėk!—draskėsi ji.

—Žinai, kad, jeigu tu kasdien giedosi ir giedosi tokias litanijas, tai nieks neištūrės. Ne socialistai šeimynų ardytojai, o pirmiausia tokios tamsuolės bobos, kaip tu; ir tie tavo mokintojai, kurie kursto ir pragarą namuose kelia.

Neištūrėjo jis ir, kepurę pasiėmęs, per duris išėjo. Vaikai, išbudinti iš miego, verkė, o ji lydėjo jį:

—Eik, eik! Gal geresnę rasi?

Tarytum akmuo krutinę jo slėgė. Jis begatavas buvo bėgti, kur akys neša, bet kas bus su vaikais? Kas iš jų užaugs, jei jie liks jos globoje? O su savim pasiimti—kaip jis juos galės prižiūrėti, dirbdamas nuo ankstybo ryto ligi vakaro?

Jis ėjo, galvą žemyn nuleidęs, ir, pats nenusimanydamas, atsidurė saliuono tarpduryje. Valandėlę pamąstęs, jis žengė per slenkstį, nedrąsiais žingsniais prisiartinio prie baro ir ėmė graužiantį jį kirminą marinti...

V. Kapsukas.

MUSŲ VARGAI

Jeigu šiandien darbininkė moteris-motina išdrįstų daugiau aikštėn pakelti savo vargus, kurie prie dabartinių gyvenimo sąlygų jai reikia nukentėt, gal nevienu nustebinutį tie baisūs gyvenimo vaizdai. Motina priversta palikt savo kūdikius ir eiti į dirbtuvę uždariauti. Tokių moterų šiandien randasi šimtai tukstančių, ir jos daugiausia, nulenkusios galvą, velka gyvenimo našta diena iš dienos. Tokios moters labiausia ir yra pažeidaujamos darbo rankų pirkėjams, nes nevedusios, kurios rupinasi tik apie save, tos greičiau gali pasipriešinti savo išnaudotojui; bet kuriai rupi jos šeimyna namieje ir kuri žino, kad su šeimyna neilgai bus galima išbuti be darbo, kad bado šmėkla pažiūrės į jos akis, tos visuomet esti daug nuolankesnės. Ir neščios moters priešpat gimsiant kūdikiui dirba dirbtuvėje.

Man kartą teko matyt dirbtuvėje neščią moterį, kuomet bedirbant pasidarė didelis bildėsis dirbtuvėje. Nuo staigaus bildėsio nuvargusi neščia moteris taip nusigando, kad kokią minutę visai nieko nešnekėjo. Ant rytojaus ji visai į dirbtuvę neatėjo. Vėliau sužinojau, kad jai buvo daryta operacija ir išimta kūdikis: staigus nusigandimas tam užkenkė. Ir kiek tokių nelaimingų atsitikimų esti, kur dirbančios moters gimdo negyvus kūdikius arba nesveikus! Tankiausia tokios moters prieš gimdymą dviem ar trim dienom apleidžia dirbtuvę o po trijų ar keturių savačių vėl grįžta, palikusios mažą kūdikį prieglaudos namuose, mokėdamos už dieną po penkis ar dešimtį centų už prižiūrėjimą. Vakare, grįždamos iš darbo, nešasi namon. Kitos stačiai palieka mažus kūdikius po priežiūra didesniųjų, kuriems ir patiems da globėjos reikia.

Nors taip ta darbininkė yra apsinkinta dirbtuvėj ir vakarais namų darbais, bet da jai yra uždrausta aprubežiuot savo šeimos skaičių, nežiurint to, ar jos ir josios vyro uždariai gali išlaikyt didelę šeimyną ir ar jos sveikata jai leidžia; bet ji turi tiek gimdyt, kiek tai ponui kapitalui reikalinga. Patarimai, kuriuos turtingosios ponios naudoja, jai yra uždrausti; net ir ieškoti jų negalima, antra, toki patarimai darbininkėms mažai ir prieinami.

Moters atlieka pareigas, kurias jai yra paskyrusi pati gamta ir kurių nuo jos reikalauja visuomenė. Taigi, jei ji atlieka tas pareigas, tai pirmiausia jos turėtų gauti iš tos visuomenės, iš valstijos pašalpos, bent per keletą mėnesių, kol

kūdikis butinai reikalauja motinos priežiūros. Ir kuomet ateina jai sunkiausia gyvenimo valanda, ji privalėtų but viskuo aprupinta, kaip antai: pragyvenimu, patarnavimu, daktaru ir kitais dalykais.

Bet, kalbant apie panašius dalykus, tankiai tenka išgirsti tos nuvargusios moters sakant: "Jei valstija pradėtų teikt visoms motinoms pašalpos, gal pinigų neištekti?" Ir šitokiu būdu tos vargšės nusileidžia, bijodamos, kad valstybė "nesubankrutytų". Seniai joms tai yra įkalbama, tai ir tiki tam.

Bet kam tad kas metai šimtai milijonų dolerių yra skiriama kariuomenės ir laivyno laikymui, kurie nė jokios naudos darbininkų klesai neneša? Jeigu taip daug yra rupinamasi apie šalies "gerovę", tai pirmiausia tie tėvynės "mylėtojai" turėtų kiek nors aprupint ir darbininkės motinos buvį. Juk šalies gerovė daugiausia remiasi ant jos piliečių išauklėjimo ir susipratimo; o kaip toji moteris išauklės sveikus piliečius, jeigu jai jos gyvenimo sąlygos neleidžia?

Bet panašiais dalykais niekas nesirupina, kol pačios darbininkės ir darbininkai susiorganizavę nepakels savo balso.

Proletarė.

DARBININKĖMS

Pagalčiau, ir mūsų balsas praskambės lietuvių pasaulyje. Mes lygiai su mūsų broliais darbininkais galėsime stoti prieš neteisingumus, kuriuos buvome priverstos iki šiai dienai nukentėti ir kuriuos vis tebekenčiame, tuo tik skirtumu, kad kitados kentėjome visuomenės nuoskriaudas kantriai, nebyliai, o šiandien kenčiame jas su protestu, kovodamos prieš tai žodžiu, raštu ir organizacija.

Draugės! Pribrendo jau laikas. Visos moters darbininkės turime imtis pavyzdį iš savo susipratusių brolių darbininkų ir nenuolaidžiai kovoti prieš šiandieninį visuomenės piktą surėdymą, kuris nevien mūsų vyrus, bet ir mus ir mūsų vaikičius slėgia ir krusa savo sunkia letena.

Mes dirbame nuo ryto iki vakarui, diena į dieną, savaitę į savaitę, metai į metus, vildamosi, kad kada-nors susilauksime šviesesnės ateities. Kurios nevedę, tai manome, kad šiaip-taip praskurdus iki apšvedimo, o paskui, tikimės, apšvedus, įgijus duonos pelnytoją, pasibaigs mūsų vargai ir skurdas. Bet kaip mes didžiai apsirinkame! Apšvedus reikia iš vieno darbininko algos pragyventi jau dviem, kartais net keturiems ir penkiems, ir mūsų svajonės apie geresnę ateitį

tuomet vēl lieka tik mūilo burbulais. Mes vēl priverstos šioķiu ar toķiu budu bandyti papildyti nedateķliķ ūeimynos laikymui. Nesitikēdamos ūitokio padējimo susilauķti, neprisirengēme prie jokio pelningesnio uķziēmimo, ir todēl lieka mums tik praūķiķ-praūķiausias darbas, blogai mokamas, kaip va, ējimas namķ valyti, skalbti ir prosyti arba laikyti īnamius (burdingierius). Jei miestēļj yra fabriķķ, tai vēl priseina ī fabriķķ eiti, tik jau dabartēs su dviguba rupesķia ir dvigubā naūtā neūant: ūeimīnīkēs ir fabriķo darbinīkēs, ir nekartā motinos. Musķ svajonēs apie linksmā, tinkamai auginamā ūeimynēļ, laimingā praleidimā savo amķiaus su savo gyvenimo draugu ir pasinaudoķimu beī pasidźiaugimu dalyķais, kurie randasi sviete ūmogaus naudai ir smagumui, tos svajonēs niekad mums neiūsipildo.

ūmogus tik kartā gyvena, todēl privalo gyventi, kaipo ūmogus, naudotis visomis gamtos dovanomis ir buti pavēldētoķ miruūiķ kartķ proto ir darbo vaiūiķ. Bet didźiuma ūmoniķ yra atstumīama nuo ūio pavēldējimo. Turķiķ sauķelē, kad palaikius pagrobtāķķ pasaulio pavēldējīmā, steigīa tam tikras valdźias, īstatymus, kariuomenes, teismus, bausmes ir kalējimus.

Taip, draugēs, musķ vaikams īsteigtos kariuomenēs, juos ūaudyti arba priversti kitķ ūaliķ darbinīkus ūaudyti; jiems yra teismai, kad juos nuteistķ. Bausmēs ir kalējimas tenka tik darbinīķķ vaikams—turķiai tankīausia pinīgais īūiūperkā.

Paŗvelģus ī tā piktā surēdymā, kur mīlionai ūmoniķ skursta, badauja, mirūta, kur lyģ pasiutē ūvērys buriāis—mīlionāis—vienī ant kitķ uŗpuldinēķa, kad īūnaikintķ, kur gabiķ, norinķiķ dirbti darbinīķķ darbas—delto ir jo galēķjimas gyventi—priklauso nuo noro vieno ar kito atūķiro asmens, kuriam darbinīķkas privalo nuolankus buti, jei nenori mirti badķ; kur darbinīķkas netīķ aukoķa visā savo gyvenīmā ant skurdo altorīaus, bet dar pratēsia tā skurdā, suprantama ne īū savo noro, ī gyvenīmā savo vaiķķ ir vaiķķ vaiķķ,—rodos, nebēra vīlties, kad mes, moters, galētume kaipnors tā piktā panaikinti. Vienok mes turīme tā galē, jei tik mes īsmoktume jā vartoti. Toķi galē yra auklēķjimas tinkama dvasīa, tinkamu susīpratīmu busīmos kartos. Toķi nauķoķi karta turi ūio viso blogo ūakņķ surasti ir stengtis jā praūalīnti.

Didēļ rolē mes, moters, galīme ūmonīķķ loūti, ir privalome be jokiķ īūsiteisīnīmķ eiti ī talķķ kovoķantiēms vyrams, kad tā piktā panaikīnus.

Neatīdēliokīme pīldē ūitā pareīģā. ūīandīen apūīlenķīmas su ūīomis pareīģomis tai prasīkalītimas prieū save paķias, prieū savo vaiķuķiķus, prieū visus tuos, kuriķ gyvenīmo dalīmi yra aūaros, skurdas, badas ir ankūstybas kapas.

Mes turīme kovoti, turīme surasti laīķo kovai ir turīme īsmokīnti savo vaiķuķiķus paseķmīģai kovoti, kad panaikīnus ūmoniķ īvestā piktā ir īvedus teīsīngesņē visuomenēs tvarkā, kur nē vienas gimūstāū kudīķis nebebutķ aklo līķimo stumīamas ī vergīģā, bet turētķ lyģiā daļķ su visais kitais kudīķais, pavēldēdamas gamtos ir ūmonīķos turtus, kuno, proto ir sielos maitīnimui.

M. M. Raķiutē-Herman.

Moterķ doros rīķka

Kēli metai atģal laīķkraūķiai apraūē vieno kalbētoķo prakalbā. Tas kalbētoķas eūā, baīģdamas savo kalbā, īūkēļēs rankoķe mīūīģinīķ ritīnukā, suūķo: “ūtai kur moteries doros kaina!” ūmonēs ūujodo. Kīekīvienas metē ūvīļģsnīķ ī rodomāķķ daīķtā, pamatē,—vienī paraudo, kīķi pabalo, bet daugelīš īū jķ nuleīdo akīs.

Tas kalbētoķas tai buvo advokatas Jerome, kandidatas ī New Yorķo prokurorus. Tas mīūīģinīķ ritīnukas tai buvo ne kas kīķa, kaip ūēnklelīš su paŗymēta kaina, kuriā īūeinantis īū prostitucīķos namķ New Yorķe turēķo “īzdīnīķkui” uķūīmōķēt. Mat, New Yorķe prostitucīķa jau buvo atsīekus toķķ laīpsņķ, kad toķios īūtaīģos savīnīķkas net “reģīsterīķ” laīķydavo...

Kalbētoķas sakē, kad toķios īūtaīģos tegalīnķios gyvuot tik demokratams valdant Tammany Hall su politikierīu Murphy pryūāķyķ; ir jei jīs, Jarome, pateksīāū ī mīesto prokurorus, tuomet visos ūiukūlēs īū mīesto busīanķios īūūluotos. Ir jīs līķo mīesto prokuroru, bet prostitucīķa dar labīau īūsīplētoķo.

ģī Chicagoķe prie republikonķ valdźios, kaip īvairķs tyrīnēķīmāī parodē, prostitucīķos īūtaīģose tapo īvesta net ūiķ diēņķ knyģķ vedīmo sistēma. Pas mus, Philadelphīķoķ, ūīais metāis ūīs moterķ amatas taip pelnīģas pasīrodē, kad prie jo ēmē ūīldytīs rankas net patīs augūūķīaūiēķī policīķos valdīnīķķai, nekalbant jau apie paprastus teisēģus (ķaip Call) ir policīstus. Sako, buvē vietķ, kur mergīnas ūaķīai samdydavo savaitei ar mēnesīui ir mōķēdavo po treķetā dolerīķ ī diēņķ.

Kīekī laīķo atģal augūtesnīoķī valdźiaī pradēķo daryt begēdystēm “ģalā”, bet kas īū to! Nīekāīķ kīķītaīķ negalēķo pradēti, ķaip tik pati nuo savēs!

Pasirodė, kad visas biznis buvo varomas su pačios policijos žinia ir jos globoj. Ir tai ne naujiena. Prostitucija šiandien tapo pelninga ir plati pramonė, kaip ir kitos pramonės, nešančios pelno. Ir todėl virto ne vietiniu, bet visos šalies blogu, kurį galima pradėti gydyti tik visoje šalyje. Bet mes gerai žinome, kad blogo negalima išnaukinti paliekant to blogo šaknis. Mes gyvename kapitalizmo visuomenėje, kurios augščiausias idealas yra pelnas, nepaisant ir to, kad jis perkamas sesers ir motinos dora. Ir kol bus tokia visuomenės tvarka, tol prostitucijos klausimas bus socialiu (visuomenės) klausimu, ir jos negalės išnaukinti jokie dorininkai ir pamokslininkai. Bet koks moteries uždavinys šiame dalyke? Ar ji turi ramiai rankas sudėjus laukti, kol likimas ir jos dukterį ar seserį, o gal ir ją pačią, neįstums į tą motinos paniekinimo įstaigą? Man rodosi, kad šis klausimas tai tas pats opiausias, kuris turėtų versti moteris šviestis, organizuotis, reikalauti sau politikos teisių, ir kartu eit veikt išvien su tais, kurie pasistatė sau uždavinį panaikinti tas sąlygas, kurios gimdo ne tik šį, bet ir daugelį kitų blogų. Su kuo eiti, tai kiekvienai gali but aišku. Šių dienų tvarka ir visos įstaigos pilnai patenkina turčių reikalavimus, ir mums su jais nepakeliui, mes turime eit kartu su susipratusiais darbininkais, o suvienytomis spėkomis mes galėsime tą viską greičiau prašalint.

Natalija Stilson.

KAS PROSTITUCIJĄ GIMDO?

Klerikalų "Rygos Garso" N 41 rašo: "Skurdas ir vėgas stumia nemažą moterų ir merginų nuošimtį į palaidumo kelią. Žinomi atsitikimai, kad augusios moterėlės gavo išpainioti vargo užkluptos į tokius dalykus, apie kuriuos net jaunystėje nei manyt nemanė".

Maskvos profesorius daktaras Členov, kaip praneša "Novoje Vremia", sako, kad karo metu labai užaugo lyties ligos. Prie to prisidėjo gyvenimo brangumas, "pabėgėlių" vargai...

Taip rašo dargi tie, kurie paprastai taip niekina ir koja spiria prostitutes. Tai pirmiausia jų garbinamos visuomenės tvarkos vaisius: visur ir visuomet daugiausia atsiranda tų nelaimingų prostitučių didžiojo nedarbo, bado ir skurdo metu, karų audrai siaučiant.

Vyrai "apsaugoja" savo moteris nuo kitų vyrų, bet jie niekad neapsaugoja moteris abelnai nuo vyrų, nei jų pačių moteris nuo savęs.

(Charlotte Perkins Gilman, iš "Forerunner").

LAIKAI MAINOSI

1910 metais ponas Tamsuolis, moterų balsavimo teisių priešininkas, sakė: "Moteris turi buti pavaldingos savo vyrams."

1911 metais jis surinka, kad moters, ir neturėdamas balsavimo teisių, pasaulį valdančios.

1912 m. jis sakė: "Suteiksim moterims teises, bet tik tada, kada visos moters jų reikalaus".

1913 m. ponas Tamsuolis, galvą kasydamas, sakė: "Hm, hm... atrodo, kad, nežiurint mūsų priešinimosi, jos visvien gaus teisių"...

Šiais metais aš girdėjau jau jį su pasididžiumu sakant, kad jau nėsą reikalo moterų balsavimo teisėms priešintis.

Sulaukus 1917 metų, jis, be jokios abejonės, sakys, kad jis visada pritaręs moterų balsavimui...

Pastarąsias kelias savaites matom didelį pirmyn žengimą link moterų balsavimo teisių davimo. Ponas Hughes, republikonų kandidatas į prezidentus, yra pasakęs, kad jis pritarias moterų lygioms teisėms, ir kad jis duosias joms savo paramą. Jis pamatuoja savo nuomonę tuo, kokią vietą moters užima industrijoje; jis ragina, kad būtų greit suteiktos moterims balsavimo teisės, nes tai esąs neišvengiamas dalykas, ir agitacija delto auganti vis didyn ir didyn.

Tai jau yra vienas žingsnis pirmyn linkui moterų politikos teisių sulyginimo su vyrų teisėmis. Tas aiškiai parodo, kad moterų lygybės klausimas iau paliko Jungtinėse Amerikos Valstijose gyvu politikos klausimu. Daugybė didžiųjų organizacijų yra nutarusios remti šį klausimą ir šiaip įvairūs žmonės, kurie užima augštas vietas viešose įstaigose.

Tai liudija, kad politikieriai nebedrįsta ignoruoti galę tų milionų balsuojančių moterų ir dar daugiau balsuojančių vyrų, kurie pritaria moterų lygioms teisėms. Vadinasi, mūsų laimėjimas šitoje dirvoje lieka tiktai laiko klausimas. Ir delto juo labiau mes turime dirbti tarp moterų darbininkių, kad prirengus jas prie tos busimos politikos kovos, kad jos mokėtų savo įgytomis teisėmis naudotis ir nestiprintų savo balsais įvairių darbininkų klesos priešininkų.

Madonna.

Žingsnis pirmyn. Rugsėjo 1 d. prezidentas Wilson patvirtino bilių, draudžiantį vežimą vaikų darbo produktų iš vienos valstijos į kitą.

Vaikų darbu skaitosi produktai kasyklų, kuriose dirba vaikai žemiaus 16 m. amžiaus, o kitose industrijos šakose, kur mažiaus 14 m. amžiaus.

KAM REIKALINGOS MOTERIMS POLITIKOS TEISĖS?

Jos reikalingos moterims, kad jos galėtų pasiūlyti nuo vyro ponavimo ir lygios su juo pasidarytų, kad gyvenimas su vyru būtų meile paremtas, o ne prievarta.

Jos reikalingos, kad atsiskyrus su vyru net būtų nuskriausti vaikai.

Moterims-darbininkėms reikalingos politikos teisės, kad jos lengviau galėtų įgyt sau ir savo vyrams geresnių darbo sąlygų, trumpesnės darbo dienos, kad geriau vaikus apsaugojus nuo beširdžio kapitalo išnaudojimo, kad neleidus iš tų mažųjų traukt paskutinių syvų ir jų sveikatą žudyti.

Jos reikalingos, kad geresnių mokyklų įtaisius, kuriose būtų mokinami, šviečiami, o ne kvailinami vaikai, kuriose būtų duodama knygos, popiera ir mokslo įrankiai, kad būtų valgydinami ten vaikai; reikalingos, kad geriau našlaičius aprūpinus ir neleidus jų nemielaširdingai išnaudoti įvairiose prieglaudose.

Politikos teisės reikalingos moterims-darbininkėms, kad palengvinus motinų-gimdytojų likimą, kad išreikalavus iš valdžios motinų-darbininkių aprūpinimą, kad sutaisius, kaip reikiant, akušerės ir daktaro pagalbą, kad įtaisius joms gerų gimdyklų, prieglaudų ir ligoninių.

Jos reikalingos, kad užkirtus kelią vis augančiam brangumui, kad miestų ar valsčių tarybose pakėlus protestą prieš begalinį kainų kėlimą reikalingiausiems darbininkams daiktams. ir aprūpinus darbininkus gerais namais.

Moters-darbininkės reikalauja sau teisių, kad išnaikinus svaiginamus gėralus, del kurių joms tiek reikia kentėti; jos reikalauja teisių, kad teisingiau sutvarkius mokesčius, uždėjus juos ypatingai ant turtingųjų, o ne darbo žmonių: kas daugiau turi, daugiau turi ir mokėt. Darbininkai visai turi būti paliuosuoti nuo mokesčių.

Jos reikalauja sau teisių, kad užkirtus kelią dabartiniams karams, kurie tiek sopulių atneša viso pasaulio motinoms ir tik naują mokesčių našta, da nematytą brangumą krauja ant jų pečių, kurie, vietoj skelbiamos laisvės ir gerovės da didesnę nelaisvę, pavergimą ir išnaudojimą neša.

Moterims-darbininkėms reikalingos politikos teisės, kad galų-gale ir jos galėtų pilnai prisidėti prie visų susipratusių darbininkų kovos del vi-

siško išnaudojimo ir visos kapitalizmo tvarkos prašalinimo. Be to moteris-darbininkė, kaip ir vyras, neišsiliuosuos iš kapitalo vergijos.

Jos kartu su vyrais dirba, tankiai da labiau yra išnaudojamos, delto ir kartu su jais turi stoti į kovą su savo išnaudotojais ir su visu dabartiniu surėdymu. Be politikos kovos ta jų kova bus nepilna, delto ir moters turi įgyt politikos teisių. Viskas, ką taria parlamentai, miesto ar valsčiaus tarybos, ir moterims tai ne mažiau už vyrus rupi, kai-kas da daugiau, delto ir jų atstovų ten turi but. Delto jos ir turi įgyt teisės tiems klausimams rišti: turi įgyt politikos teisių. Yra kraštų, kur jau moters yra įgijusios tų teisių (daugelyj Amerikos valstijų, Australijoje, Naujojoje Zelandijoje, Finijoje, Danijoje) ir nė kiek ne blogiau už vyrus jomis naudojami. **Vt.**

IŠ VISO PASAULIO

AMERIKOS DARBININKĖS.

Jungtinių Valstijų moterų skaičius, kurios pačios užsidirba sau gyvenimą, užaugo nuo 1890 iki 1900 m. nuo pustrėčio milijono iki šešių; o nuo 1900 iki 1910 m. užaugo nuo 6 mil. iki 9. Išviso 22 milionu žmonių dalyvauja ekonominiame šalies gyvenime, o jų tarpe 9 mil. moterų; dabar da daugiau. Tai kas verčia čia moteris kovot del savo teisių. Apie tą kovą ir Amerikos darbininkių padėjimą plačiau parašysime kitą kartą.

VAIKŲ DARBAS.

Jungtinėse Amerikos Valstijose 1900 m. buvo 1,752,187 kudikiai žemiaus 16 m. amžiaus, dirbantys įvairiuose pelninguose užsiėmimuose. Čion nėra įskaityti tie 4 ir 5 metų kudikiai, kurie pagalbsti motinoms fabriko darbą atlikti namuose, nei tie, kuriuos motinos, neturėdamos kur palikti, vedasi į dirbtuvę su savim ir ten užduoda jiems darbą.

Laikraštis "The Socialist Woman" paduoda tokių žinių apie vaikų darbą:

19-to šimtmečio pradžioj Anglijoj pradėdavo dirbt penkių ir net trijų metų vaikai.

Vidurinėse ir pietinėse valstijose, dirba net 61.8 nuošimtis (tai yra iš 100 beveik 62), visų kudikių tose valstijose.

Pietinėse valstijose 6 metų vaikai kaupia ir renka medvilnes, o 10 metų vaikai aria.

Yra apskaityta, kad abelnai vaikų algos išneša \$152.18 per metus.

“The Bitter Cry of the Children”, paduodamomis žiniomis apie 80,000 beturčių tėvų kudikių kas metai išmiršta nuo tokių ligų, nuo kurių būtų galima apsisaugot.

M. M. R.-H.

RUSIJOS DARBININKĖS.

Rusijoje 1900 m. iš 100 fabriku darbininkų tik 25 buvo moters, 1908 m. jau 31 moteris, 1912—45, o dabar jau didesnė pusė. Tarp jų dabar daugelis yra ir lietuvių.

Geležies pramonijoje 1913-14 m. 2½ iki trijų ir trečdaliui procentų moterų, o 1915 m. gale jau 11, tai yra iš šimto darbininkų 11 buvo moterų. Dirba jos ir kasyklose, ir prie namų statymo, griovių, apkasų kasimo, kelių darymo. Tas pats yra ir Vokietijoje, ir kitur. Tai kas verčia moteris darbininkes kartu su vyrais savo reikalais rūpintis.

ANGLIJOS DARBININKĖS.

Tokių moterų, kurios pačios sau gyvenimą užsidirba 1914 m. liepos mėnesį (tai yra prieš pat karą) Anglijoje buvo 3,263 tukstančių, o 1916 m. balandžio gale jau 3,897 tukst. Čia nepaskaitytos tik tarnaitės. Vienoje tikta pramonijoje prieš karą buvo 2,180 tukst., o dabar 2,467 tukst., tai yra 287 tukst. daugiau. Iš jų 127 tukstančiai dirba geležies industrijoje; daugelis dirba amunicijos fabrikuose. Moterų darbininkių skaičius augo ir ten, kur prieš karą jau visai buvo pradėjęs jų skaičius pulti. Pavyzdžiui, prie namų statymo prieš karą dirbo tik 7 tukst., dabar 13 tukst., angliakasyklose dirbo 7 tukst., dabar 9 tukst. Jų uždarbė daug mažesnis už vyrų uždarbę. Delto fabrikantai norės jas pasilikti ir karui pasibaigus. Kartu ir vaikus pradėjo daug labiau išnaudoti. Priverstinis mokyklų lankymas sumažintas ligi 11 metų.

FABRIKŲ INSPEKTORĖS.

Prusijos 1913 m. buvo tik 18 fabriku inspektorių moterų, 1915 m. prisidėjo 16, o dabar da 12, iš viso pasidaro 46. Visoje Vokietijoje buvo iki šiol 75 moters inspektorės ir 340 vyrų inspektorių.

VOKIEČIŲ MOTERS PRANCUZĖMS.

Vokiečių laikraštis, pavestas kovai dėl moterų teisių, rašo Prancuzijos moterims:

“Mes manom, mes jaučiam, mes kenčiam, kaip ir jūs ir prisiekiam, kad mes po šitos baisios katastrofos sujungtomis spėkomis visa dary-

sim, kad padarytume nėkuomet nebegalimas tokias kares”.

Karės pradžioje tikta Vokietijos socialistės, draugės Klaros Cetkin vardu, ištiesė Prancuzijos socialistėms ranką. Dabar jau ir buržuazijos moters. Tai rodo, kad jau ir jos nebegali ramiai nešti tų karės baisenybių.

PRANCUZIJOS MOTERŲ BALSAS.

Prancuzijos laikraščio “Oevre” redaktorius rašo: “Moters man rašo: “Jei jūs norite vaikų, atiduokite mums mūsų vyrus! Jie karo fronte”. “Jei jūs norite vaikų, duokite mums priemonių juos išmaitinti”. “Jei jūs norite vaikų, nubauskite namų savininkus, kurie nenori jų leisti į savo namus, ir samdytojus, kurie pavaro neščias moteris”. “Jei jūs norite vaikų, pradėkit nuo to, kad nebesiųstų jų daugiau į skerdyklą”.

Tuos motinų balsus paduoda karingas patriotų laikraštis. Matyt, per daug balsiai jau jie skamba—nebegalima paslėpt.

DRAUGĖ ROZA LIUKSEMBURG.

Tai yra viena žymiausių socialistinių mokslininkių. Ji yra kilusi iš Lenkijos ir dirba Lenkijos ir Vokietijos socialdemokratų partijoje. Gyvena Berlyne (dabar vėl kalėjime sėdi).

1912 m. spalio 28 d. buvo Briussely (Belgijoje) Tarptautinio Socialistų Biuro posėdis, kuris ypatingai svarstė, kas gali išeiti iš siautuosios tuomet Balkanų karės ir ką socialistai turi veikti. Roza Liuksemburg atstovavo ten Lenkijos socialdemokratiją ir pasakė: Vienu protestu ir manifestacijų maža. Mes turime pripažinti, pirma, kad dabartinė karė tai yra visos kapitalizmo plėtojimosi tendencijos apsisireišimas; antra, kad reikalingas minių veiksmas; trečia, kad proletarija turi paaustrinti savo veikimą; ketvirta, kad visų kraštų tarptautinės proletarijos pareiga yra energingu veiksmu atsakyti į karą. Mes turime suprasti, kad mes naujam istorijos laikotarpyje stovim ir tai turime išreikšti savo nutarimų drąsumu... Draugės Liuksemburg darbai nesiskiria nuo žodžių: karui prasidėjus jau ji antrą kartą į kalėjimą įgrusta. Tai jai nebe naujiena: ji jau seniai pažįsta ir Rusijos, ir Vokietijos kalėjimus.

Draugės ir Draugai! Skaitykite ir platinkite “Moterų Balsą”!

Kaina tikta \$1 dol. metams.

KORESPONDENCIJOS

BROOKLYN, N. Y.

Tabako dirbtuvėj.

Praejo jau vienuolika metų, kaip aš pradėjau dirbti cigarų dirbtuvėje (kokioj? Red.). Toj dirbtuvėj daugiausia randasi lietuvių merginų; taip pat dirba lenkių ir italių. Iš viso dirba apie 150 merginų, vyrų apie 3. Dirbant tiek daug metų vienoj dirbtuvėj, prisiėjo daug, daug nukentėti ir pamatyti. Toj dirbtuvėj, kaip matot, randasi daugiausia ateivių merginų, ir kur tik randasi ateivių ir be to dar tamsių fanatikų, ten viešpatauja didžiausia vergija ir neapsakomas išnaudojimas. Čia kaip tik taip ir yra. Bosai visokiais budais išnaudoja darbininkes, keikia, kiek tik jie gali. Tabaką duoda kuoprasčiausį, ir iš to supuvusio tabako darbininkės turi padirbti kuogeriausius cigarus. Iš 50 tabako lapų turi padaryti 200 cigarų. Jei nepadaro, tai formanas rėkia, keikia, išvadina visokiais nešvariais vardais. Buvo laikai, kada formanas panaudodavo kumščią, bet dabar jam yra uždrausta bosų. Dabar, jei pasipriešini jam, tai jis atima nuo tavęs darbo įrankius, ir sėdėk, kaip kvaila arba eik atspirašyt jo malonybės ir prisizadėk, kad padarysi tiek darbo, kiek jis reikalauja, kad padarytum iš tų supuvusių tabako lapų. Tai jei jo "loska", tai atiduoda atgal darbo įrankius, o jei ne, tai keliauk sau sveika namo. Merginoms prisieina daug perkentēt ir sunkiai dirbti. Valandos labai ilgos. Didžiuma ateina dirbti nuo 7 val. išryto, ir dirba iki 5, daugiausia iki 6-tos val. vakare. Kitos nesustoja nei pietų valgyti, bet valgo dirbdamos. Uždarbis nuo \$4.50 iki 13 ir 14 dol. į savaitę. Bet labai mažai uždirba 13 arba 14 dol. Čia darbas labai sunkiai atsiliepia ant merginų sveikatos, ypač kaip serga mėnesinėmis. Vasaros laiku nėra tos dienos, kad neapalptų 3 arba daugiau merginų. Kuomet serganti mergina pasiprašo, kad atleistų nuo darbo, tai formanas juokiasi ir sako, kad ji tyčia serganti, kad ji norinti eiti ant gatvės padaryti daugiau pinigų. Po didelių maldavimų atleidžia. Ant rytojaus, merginai atėjus į dirbtuvę, formanas klausia: "Ar daug pinigų uždirbai vakar?" Mergina tyli, nieko nesako, bijosi pasipriešinti arba pasiteisinti. Bet užkalbint tas pačias merginas gatvėj, tai jos viską žinančios. Arba nueik į draugijos balių, tai pamatysi kokios tada gudrios. Žibučiais apsikarščiusios, šilkiniais rubais, o vaikinų tai pulkai apie jas apspitę. Bet

ant rytojaus dirbtuvėj vėl dirba, kaip vergė. Tik kaip formano nėra, jos vėl palieka drąsesnės. Tuomet prasideda visokių kalbų apie vakarykščią, visokių šlykščių kalbų apie jų vaikus, visokių dainų, kad net geležinį žmogų sunervuotų. Negalima stačiai klausyti. Turi jų maldauti arba susibarti, kitaip jos nesustos rėkusios. Apie laikraštį arba uniją negalima užsimint. "Kam čia mums reikia tos unijos—sako—dar mokėk 10 ar 15 centų į savaitę,—geriau nueit pikčerių (krutamų paveikslų) pažiūrēt, tai nors ką pamatysiu už tuos pinigus". Apie laikraštį tai nė neužsimink. Ypač jei joms pasiulysi pasiskaityt kokį pažangų laikraštį, tai jos stačiai pasiunta. "Kunigas kas nedėlia keikia tą tavo "Laisvę", "Keleivį", "Kovą" ir kitus laikraščius, o tu mums liepi skaityt! Jei nori tai skaityk viena, mums nesulyk!" Jos tankiai dejuoja, kad jas taip baisiai kankina dirbtuvėj, taip mažai užmoka, taip ilgai reikia dirbti. Bet jos tik dejuoja, bet nepasiklausia savęs, kodėl taip mus išnaudoja. Kodėl mums tiek mažai moka? Kodėl su mumis taip baisiai elgiasi? Jos šitų klausimų sau nesistato. Joms tik rupi baliai, krutamieji paveikslai ir pasivaikščiot po Grand Street, kad pamačius kokį naują vaikiną. Joms nereikia prakalbų, nereikia skaityti darbininkų laikraščių, nesilanko į gerus teatrus,—jos yra gudrios ir be šito visko. Bet tuo pačiu laiku jas baisiai išnaudoja ir kuoprasčiausia su jomis elgiasi. Toj dirbtuvėj arba kitoj, kur darbininkės yra tamsios, nesusipratusios, yra didžiausias išnaudojimas ir pavergimas. Ir tas viskas neišnyks, kol merginos nepradės skaityti darbininkų ir darbininkų laikraščių, knygas, nesilankys į prakalbas ir neprisidės prie unijos, kol viešpataus vergija ir išnaudojimas. Tad, darbininkės, toj dirbtuvėj, taip pat ir kitose vienykitės, lavinkitės, nes be to niekad nepagerės jūsų padėjimas. **A. Jurevičienė.**

Nuo Red. Tokių korespondencijų apie darbininkų išnaudojimą fabrikuose ir dirbtuvėse prašome mums kuodaugiausia rašyt.

BROOKLYN, N. Y.

Del lavinimosi vakarų.

Kodėl neįvyksta L. M. P. S. 1-mos kuopos lavinimosi vakarai? Juk jie yra gana svarbūs. "Laisvės" N 25 draugė A. J. taip pat apgailestauja, kad nėra lavinimosi vakarų. Ji už tai kaltina daugiau pačios kuopos nares, negu vadoves. Ištiesų, draugės, mes perdaug ant vadovių atsidėdam, mes turėtume daugiau pačios rupintis, ypač lavinimosi vakarais.

Toliau draugė A. J. rašo: "mes žinom, kur, ir kada reikia susirinkti". Bet Brooklyne gyvuoja ir 6-ta progresiščių kuopa, kuri yra labai silpna ir viena neišgali parengt lavinimosi vakarų, o jos narės nežino, kada nutarė 1-ma kuopa rengti lavinimosi vakarus, todėl yra reikalinga pranešti apie tai per laikraštį. 6-toj kuopoj yra narių, kurios gana pageidauja tų lavinimosi vakarų.

Per lavinimosi vakarus labai yra pageidaujama, kad būtų mokinama ir rašyt. Man rodos, kad yra ir kitų draugių, kurios gali mokint rašyt, jei nepribus vadovės.

A—ja.

Rugsėjo 21 d. buvo lavinimosi vakaras 1-os kuopos. Buvo kveičiamos visos moters ir merginos, kurios tik nori lavintis, bet... susirinko tik 15. Vienok susirinkusios liko labai patenkintos. Tikimės, kad kitą kartą daugiau atvyks.

MONTELLO, MASS.

Atsišaukimas į montellietes.

Už garbę turiu pranešti, kad Montellos moterų susipratimas žymiai pakilo ir susitvėrė Lietuvių Moterų Progresyvio Susivienijimo 22 kp. Ir mes pradėdam rupintis savo reikalais ir bandysime atskirti blogą nuo gero, suprasti savo pareigas ir kovoti dėl geresnės ateities. Mes, moters, budamos vergėms per ilgus laikus, glūdėjom ir vaitojom, nešdamos įvairių burtų jungą ant savo pačių; bet jis jau taip baisiai įkirėjo, kad toliaus nebegalime jo nešti. Todėl moters, susiorganizavusios į tokias kuopas, padaro didelį žingsnį pirmyn, paduodamos dešinę ranką savo brangioms sesutėms, sudrutinkime savo spėkas. Lai gyvuoja progresas tarpe Montellos moterų! Kviečiam brangios sesutės, kurios trokšt atveikti žmonijos naudai, prisidėti prie minimos kuopos. Juo daugiau bus mus, juo geriau mūsų darbas eis pirmyn. Brangios Montellietės, pasirodykim, kad esam protaujančios ir trokštam šviesos, bet nenorim gludėti taip, kaip glūdėjo mūsų motinos.

Montellos Laisvamanė.

SVEIKINIMAI IR LINKĖJIMAI

Gerb. žemaitė mums rašo:

"Siunčiu savo širdingą pasveikinimą jums, moterims darbininkėms, išėjusioms ant plačio kelio kovos su amžiniais prietarais ir vergija.

"Eikite į draugišką talką visiems kovotojams dėl laisvės ir žmonių gerovės! Neškite į tą kovą savo sveiką protą, savo karštą sielą, savo mylinčią širdį! Daugel bėdų mes matėme, daug ir

naudos jūs galite atnešti. Ženkite drąsiai prie šviesos!

Žemaitė.

Iš Glasgowo mums rašo:

Jūs, turbūt, nežinote, kad "Mot. Bal." N 2, kaip išgirdome, kad rengiasi leisti amerikietės, mes nutarėme savojo nebeleisti. Vietoj to, stengiamės išleisti knygutę. M. P. S. A. nusišimsime platesnį laišką, bet tuo tarpu negalime padaryti valdybos posėdžio (aš sergu), tai ir laiško negalime siųsti. Kiek galėdamos, mes prisidėsime prie amerikiečių laikraščio. V. Jurgilienė.

Iš Rochesterio, N. Y., mums rašo:

Širdingai linkiu geriausio pasisekimo jūsų prakilniam darbui. Jau nuo seniai mano doma yra atkreipta į jus, seniai geidžiau prisidėti prie jūsų pažangaus darbo, bet man, neseniai pribuvusiai į šią šalį, juodos ir kryžiškos buvo aplinkybės, neleido tai padaryti.

Pastebėjau, jogei ruošiatės išleisti laikraštį, kuris mums yra reikalingesnis, negu rasa ant išdžiuvusios dirvos. Darbas sunkus, reikalaujantis tiek daug spėkų ir atsidavimo. Suprazdama tą viską, negaliu nuo to darbo nuošaliai pasilikti, ir pasižadėjau stoti į jūsų eiles. Paduodu jums savo dešiniąją ir žengsiu su jumis progreso ir šviesos keliu. Drauge pagelbėsiu jums praskinti dygliuotus kelius į geresnę ir laimingesnę ateitį, padėsiu skleisti šviesą ir tiesą. Kuomet pasirodys tasai šviesos spindulys, aš pasižadu iš kalno, jogei busiu jo bendradarbė ir platintoja.

Remsiu jį pinigais ir darbuosiuosi jo labai ir gerovei, kiek tiktai leis mano spėkos ir išmintis.

E. H. Ž—tė.

Iš Montellos, Mass., d. B. Bubliauskiene rašo:

"Sveikinu jus, linkėdama nenuilstančių spėkų veikimui. Skinkite erkėčių takus, ir mes padėsime". D. Bubliauskiene atsiuntė 50 prenumeratų ir nepasiliko sau jokio nuošimčio.

Iš Kenosha, Wis., rašo d. M. Kimmenienė:

"Kaip linksma girdėti, kad jau moters gali laikraštį išleisti. Veliju laimingai gyvuot".

Iš Hartfordo d. E. Bagdonienė rašo:

"Veliju jums, draugės, tvirtos energijos darbuotis be nuilsimo, nes mažai yra darbininkų visuomenės dirvoje".

Prisiuntė 10 prenumeratų.

Pritaria mums ir vyrai draugai:

Drg. V. A. Zaperiackas iš Brooklyno mums rašo:

"Tai pirmą sykį istorijoje lietuvės moters darbininkės leidžia savo laikraštį. Iš širdies pri-

tardamas "Moterų Balsui", linkiu jam, kad pasiektų kiekvienos moteris ir merginos namus. Aš ji remsiu, kiek galėsiu".

Iš Carnegie, Pa., d. J. Gataveckas rašo:

"Linkėdamas "Moterų Balsui" kuogeriausio pasisekimo, kad jis rastų kiekvienoj lietuvių šeimynoj, kad jis šviestų lietuves moteris taip, kaip dabar šviečia lietuvius darbininkus mūsų socialistiška spauda. Aš iš savo pusės stengsiuosi prikalbėt vyrus, kad užsirašytų savo moterims "Moterų Balsą".

Iš Waterbury, Conn., d. S. Reikauskas atsiuntė 31 prenumeratą ir rašo: "Nors ir atsiranda keletas priešingų moterų laikraščiai, bet ne daug. Didesnė dalis pritaria. Galima sakyti, kad "Mot. Balsas" turės pasisekimo, tik reikia dirbt. Lai gyvuoją L. M. P. S! Lai gyvuoją "Moterų Balsas"!"

Iš Bridgeport, Ct., rašo d. F. F. Nahunchikas:

"Skaitydamas "Kovos" N 36, Moterų skyriujė patėmijau, kad moters rengiasi išleisti savo organą "Moterų Balsą". Taip aš buvau sujudintas tokia naujiena, kad moters labai energingai sukruo, ir stengiasi pasirodyti savo prakilniu darbu, kurios neseniai pradėjo organizuotis prie išleidimo "Moterų Balso", ir girdisi, kad jau išleis net spalį 1 d. Aš atjauzdamas tokį prakilnių moterų darbą ir pagirdamas jų sumanymą, noriu pasisiulyti už agentą prie išplatavimo "Mo-

Kitą kartą d. Nahunchikas prisiuntė jau 6 terų Balso" čia, Bridgeporte.

prenumeratas ir nė vieno cento nepasiliko sau už tarpininkavimą. Ačiu draugui.

Drg. D. P. Diliunas iš Rockford, Ill., rašo:

"Sveikinu tą mūsų jauną svetį, linkėdamas geriausio pasisekimo. Lai jis aplanko kiekvienos lietuviškos-darbininkės stubelę ir paliuosuoja suvargusią moterį-darbininkę iš tamsybės.

Per daugelį metų moters buvo niekinamos ir didžiausioje tamsybėje laikomos. Ką-nors augštesnio atsiekti jos negalėjo. Nežiurint to, progresas, bėgdamas pirmyn, daro didelį perversmą ne vien tik tarpe vyrų, bet ir tarpe moterų. Ir štai tamsybėj gyvenusi per amžius moteris jau bunda iš letargo miego ir ieško savo gyvenime tikro kelio į geresnę ateitį. "Moterų Balsas" mums ir rodo tikrą moterų norą pralaužti tuos erškėčiuotus, dygliuotus takus ir eit tikrais susipratusių darbininkių keliais ir kovot prieš kiekvieną skriaudą, kuri puola ant darbininkių pečių. Užtat sveikinu "Moterų Balsą". Linkiu jam, idant jis gyvu-

tų ir pasiektų kiekvienos darbininkės grintelę, kuri iš jo galėtų apšviesti savo protą ir geriau pažintų savo reikalus.

J. J—s.

Ačiu draugėms ir draugams už puikiausius linkėjimus ir pasižadėjimą padėt mums sunkų mūsų darbą dirbti. Tai suteikia mums naujų spėkų, ir mes visa darysime, kad tik kuogeriausiu atlikt savo darbą. Vienok mes be jūsų, draugės ir draugai, pagalbos nieko neįstengsime padaryti. Visos draugės ir draugai stokime į bendrą darbą, o tuomet mes greitai pamatysime savo darbo vaisių!

Mūsų šeiminkėms NAMŲ UKIS.

Skalbiant baltąjį šilką reikia įdėti po didįjį šaukštą alkoholiaus į dvi kvorti šalto vandens. Reikia skalbti baltuoju muilu ir šaltam vandenyje išplauti, suvynioti į storą abrusą dešimčiai minutų, paskiaus išsprosyti. Šilkas, šitokiu budu skalbiamas, nepagelsta.

Valymas nutėpliotų medinių kambario apivaudų geriausia atliekama vartojant naphtha muilą. Reikia pamuiliuoti skudurą, pirma apvilgyti medį ir palikti šlapią keletą minutų, paskui antru kartu aprinti. Šitokį valymo budą vartojant, išvengiama šiuravimas, o nuo didelio bružinimo maliava nusitrina.

Išvalymui sinkos dudų reikia įdėti arbatinį šaukštuką skalbiamosios sodės į puodelį acto. Kuomet sodė yra ištirpusi, supilti į sinką. Šitokiu budu išsivalo užsikimšusios dudos.

Langų valymas geriausia atliekamas, vartojant kavalkėlių kalnų ozkos (chamois, tark "šemi") skuros, vietoj skudurio. (Šitą skurą galima pirkti gana pigiai, nuo 10c iki 50c ir daugiaus, dešimtukų krautuvėse ir didelėse drabužių krautuvėse). Reikia vartoti drungną vandenį be muilo ir pavilgius skurelę biskį nugręžti ir su ja aprinti langą. Paskiaus paplovus dručiai išgręžti ir nušluostyti su ja langą. Valant langus su skurele susičėdija didesnė pusė laiko. Skurelė reikia išplovus padžiauti. Šitas skureles galima vartoti, kol jos nesuplyšta.

Kambario rakandus valant, geriausia vartoti biskį rakandų aliejaus (galima pirkti nuo 10c iki 50c ir daugiaus bonkutę; tai priguli nuo dydžio bonkutės), užpilti biskį ant skudurio ir įgręžti į jį. Šitas aliejus sulaiko dulkes nuo išsiblašymo ir vėliaus vėl nugulimo ant rakandų. Rakandai, taip valomi, išrodo nauji ir švarūs. M. M. R.-H.

VALGIO GAMINIMAS

OISTERIŲ KUGELIS.

1 kvorta sutrupintų prastų krekių, 1 puoduką oisterių smulkiai supiaustytų, 3 puodukus karšto pieno, 2 valgomu šaukštu sviesto, druskos ir pipirų dėk pagal skonies; viską sudėjus į vietą, biskį sumaišyk ir supilk į gilią molinę puodynę ištaukuotą (galima ir į palevotą puodą), ant viršaus užpilk eilę sausos duonos trupinių, gerai karštam pečiųj kepk 1 valandą laiko.

Šitas valgis daugiausia daromas vakarienei.

BLYNELIAI RUGUSIO PIENO.

Imk 3 puodukus piklevotų kvietinių miltų, 3 puodukus rugusio pieno, 1 arbatinį šaukštuką sodos, sumaišyk su pienu 1 arbatinį šaukštuką druskos. Viską gerai išplakus, reikia kepti ant skaurados (petelnės), gerai taukuotos, įpilant po 1 didelį šaukštą atskirai; kepant vartyk blynelius peiliu, kol bus gerai tamsiai rudi. Tankiausiai yra daroma pusryčiams.

OBUOLIŲ BLYNELIAI.

Sukulk vieną kiaušinį ir gerai išplak, įpilk 1 puoduką saldaus pieno, pusę arbatinio šaukštuko druskos, 1 puoduką kvietinių miltų, 1 arbatinį šaukštuką kepamos pudos (baking powder), viską gerai suplak. Nulupk kelis obuolius, supiaustyk į plonus griežinius. Pamirkinus į sudarytą tešlą, kepk ant skaurados, gerai ištaukuotos, apartydama peiliu, kol pasidarys tamsiai rudos. Gera vakarienei.

ŠOKOLADO PUDINGAI.

Pirmiausia reikia 3 puodukus pieno įpilti į puodą garu verdamą; paskui į atskirą indelį sudėk 4 valgomus šaukštus cukraus, 2 valgomus šaukštus kukuruzų krakmolo, 2 šaukštu koko (cacao); sumaišyk gerai sausą šitą mišinį, paskui įpilk biskį karšto pieno ir išplak taip, kad nebūtų šmotukų; išplakus supilk į karštą pieną, greitai maišydama, kad nepasidarytų šmotais; virk 10 minutų. Valgo šaltą užsigardavimui, kaip kas myli užsipilti saldum pienu.

TAPIUKO PUDINGAS.

Paimk 2 puodukų pieno, 2 valgomu šaukštu tapiuko (tapioca), 2 šaukštu cukraus, biskį druskos; virk garu pusę valandos, tankiai maišydama. Paskui sukulk 1 kiaušinį; supylus kiaušinį pavirink 5 minutes, gerai maišydama. Padėk šaltai. Valgo užsigardavimui, užsipilant saldaus pieno.

Liaudies Vergė.

L.M.P.S. Reikalai

"MOTERŲ BALSO" BENDRADARBĖS.

Ligšiol yra pasizadėjusios "Moterų Balse" bendradarbiauti šios draugės ir draugai:

Zemaitė, M. M. Račiūtė-Herman, Dr. T. J. Baltrušaitienė, J. V. Aniolauskiūtė, E. H. Žilinskiūtė, Z. Puišiuotė, O. M. Čepaičiuotė, J. Benesevičiūtė, M. Jukelienė, N. Stilsonienė, Ks. Baltrunytė, E. Šukienė, M. Undžienė, B. Bubliauskienė, A. Jurevičienė, K. Sinkevičiūtė, A. M. Papekiūtė, draugės iš Škotijos, J. Jukelis, P. Kurkulis, Merlynės Vaidyla, V. Kapsukas, V. Paukštis, L. Pruseika, Senas Vincas, J. V. Stilson ir K. Vidikas.

L. M. P. S. SUVAŽIAVIMAS.

Jis įvyks spalį 13 ir 14 dd., Brooklyn, N. Y. Suvažiavimo vieta: 188 Grand St., svetainė "So kól".

Pasirupinkime, draugės, kuodaugiausia dalyvauti šitame suvažiavime, nes jis turės labai didelės svarbos mūsų Susivienijimo gyvenime: jame mes turėsime nusistatyti savo kelius, kuriais einame, plačiai, vispusiškai aptarti mūsų tolimesnį veikimą, mūsų organo turinį, jo lėšas ir platinimą, knygų leidimą, vaikų draugijėlių kurimą, rinkimų agitaciją...

Spalį 14 d. Brooklyno kuopa delegačių ir visų viešnių pramogai statys scenoje puikų veiklą "Du broliu" (McCaddin Hall, Berry St., tarp So. 2 ir 3 gatvių, Brooklyn, N. Y.)

NAUJOS KUOPOS.

Draugės B. Bubliauskienės pasidarbavimu **Montello, Mass.**, susitvėrė 22 kuopa. Geriausios kloties naujai kuopai! Kuopos sekretorė B. Bubliauskienė 22 Broad St., Montello, Mass.

Rochester, N. Y. irgi susitvėrė kuopa.

Drg. T. Čepuliūtė ir d. Glaveckas praneša, kad **Baltimore, Md.**, greitai laiku manoma suverti L. M. P. S. kuopą.

L. M. P. S. 4 kuopa **Elizabeth, N. J.** ligšiol buvo biskį apsnudusi savo veikime, bet dabar rengiasi sukrusti. Gerų joms pasekmių!

L. M. P. S. pirmoji kuopa **Brooklyn, N. Y.**, mano parengt pasilinksminimo vakarą ir pelną skirt "Moterų Balsui". Puikus pavyzdys kitoms kuopoms.

K. Petrikenė.

L. M. P. S. CENTRO KOMITETO ADRESAI: Susinešimų sekr.: K. Petrikenė, 327 Pearl St., Brooklyn, N. Y.

Finansų rašt.: M. M. Račiūtė-Herman, 140 East 19th St., New York City.
Izdininkė-knygė: J. Benesevičiūtė, 105 Congress Ave., Flushing, L. I., N. Y.

"MOTERŲ BALSŲ" FONDAS.

Aukos:

Britanijos L. M. Darb. Dr-jos 1 kp., Bellshill	\$5.00
Broklyno lietuvačių unijos skyrius\$25.00
Newarko Liet. Dukterų Pašalp. Dr.\$10.00
U. F. Bačinskienė iš Medicine Hat, Canada	1.00
Philadelphijos L. M. P. S. A. 11 kp. 5.00
L. M. P. S. A. 11 kp. surinko Philadelphijoj:	
Liet. Republikonų Klubas 5.00
P. Mikonis 2.00
J. Sirutis 1.00
J. Sidabras 1.00
V. Litt 1.00
St. Grinienė 1.00
J. Mikitas (E. Arlington, Vt.) 1.00

Visoms aukotojoms ir aukotojams tariame širdingai ačiu. Tikimės, kad ir kitos draugijos ir kuopos seks šituo pavyzdžiu.

Ks. Baltrunytė,

"Moterų Balso" Administratorė.

MOTERŲ BALSAS—THE WOMEN'S VOICE.
Lithuanian Monthly Journal. Published by the Lithuanian Women's Progressive Alliance of America. Editor Mrs. K. Petrick; Manager Miss. K. A. Baltrunas.

Subscription: \$1.00 a year; six months 55c; single copy 10c.

Address: Moterų Balsas, 229 N. 6th St. Philadelphia, Pa.

Second Class matter applied for.

SKAITYKITE IR PLATINKITE

"KOVA"

Vienintelį ir teisingiausį pačių darbininkų leidžiamą laikraštį.

"KOVA" nepataikauja jokiems darbininkų išnaudotojams, bet visuomet rašo teisybę ir drąsiai skelbia socializmo teoriją.

"KOVA" talpina daugybę mokslisų ir politisų straipsnių, gražių eilių ir yra įvairi savo turiniu.

Kaina į visas dalis svieto \$2.00 metams.

Pusei metų \$1.00.

Visuomet adresuokite:

229 N. 6th St., Philadelphia, Pa.

Lietuvių Moterų Progresyvis Susivienijimas Amerikoje

Ši organizacija susideda iš moterų, norinčių eiti sykiu su progresu prie geresnės draugininės tvarkos, tvarkos, kur vi-supirma moteris turės lygias su vyrais juridiškas ir politiškas teises, kur, antra—moteris bus paliuosuota nuo visokių prietarų, kurie šiandien aprubežiuoja ją drauginiame gyvenime.

Tą šią organizacija stengsis atsiekti organizavimu lietuviškai kalbančių moterų į šią organizaciją ir skleidimu tarpe savo organizacijos narių apšvietos, ir platinimu agitacijos visuomenėje ir skleidimu jos nuomonės drauginiuose klausimuose, nurodant naudingumą, reikalingumą ir teisingumą moterų išsiliuosavimo iš po dabartinio juridiškai, politiškai ir drauginiai pažeminto stovio.

Prigulėjimas prie L. M. P. S. A. lėšuoja 10 centų įstojimo ir 15 centų kas mėnuo narių mokes ties.

Norinčios apie L. M. P. S. A. platesnių informacijų, kreipkitės šiuo adresu:

L. M. P. S. A. c/o "LAISVĖ"
183 Roebling St., Brooklyn, N. Y.

Skaitykite ir platinkite L.M.P.S. knygas.

EDWARD J. WARD.

Moteris Turėtų Užsiimti Savais Reikalais.

Iš anglų kalbos vertė Amerikos Lietuvaitė.
Nurodanti moterų pareigą dalyvauti politikoje.
Kaina 3 centai.

KLARA ZETKIN.

MOTERIS ir Jos Ekonominis Padėjimas.

Puslapių 61.
Kaina su prisiumtimu 20c.

MRS. MAX WEST.

Kudikių Priežiūra.

Iš anglų kalbos vertė Ona Vidikienė.
Kaina popieriniais viršeliais 40c;
apdaryta 60c.
Adresuokite:

LIETUVIŲ MOTERŲ PROGRESYVIS
SUSIVIENIJIMAS AMERIKOJE.
183 Roebling St., :: Brooklyn, N. Y.